

Projekt

z dnia 20 lipca 2015 r.
Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ ŁĄDKA-ZDROJU**

z dnia 20 lipca 2015 r.

w sprawie przyjęcia projektów herbu, flagi, baneru, flagi stolikowej, pieczęci, łańcuchów i sztandaru Gminy Łądek-Zdrój.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., . poz. 594 ze zm.) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 1978 r. Nr 31, poz. 130 z późn. zm.), Rada Miejska Łądek-Zdroju uchwala, co następuje:

§ 1. Ustanawia się symbole i insygnia Gminy Łądek-Zdrój: herb, flagę, baner, flagę stolikową, pieczęcie, łańcuchy i sztandar mające stanowić trwale znamiona tożsamości wspólnoty samorządowej, symbolizując więź historyczną, kulturową i społeczno – ekonomiczną mieszkańców gminy.

§ 2. 1. Herb Gminy Łądek-Zdrój wyobraża w polu czerwonym lwa srebrnego, o rozdwojonym ogonie, wspiętego, z uzbrojeniem i językiem złotymi, w takiejż koronie.

2. Graficzny wzór herbu stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3. 1. Flaga Gminy Łądek-Zdrój składa się z dwóch pasów poziomych barwy czerwonej i żółtej wysokości odpowiednio 2/3 i 1/3 wysokości płata. Pas czerwony dodatkowo z godłem herbu Gminy od strony drzewca. Proporcje flagi wynoszą 5:8 (wysokość do długości).

2. Wzór graficzny flagi stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 4. 1. Baner Gminy Łądek-Zdrój jest odwzorowaniem flagi na płacie pionowym. Stanowi on prostokątny płat tkaniny o proporcjach wysokości do szerokości 4:1.

2. Wzór graficzny baneru stanowi załącznik nr 3 do niniejszej.

§ 5. 1. Flaga stolikowa Gminy Łądek-Zdrój jest pionowym odwzorowaniem flagi o proporcji 1:2 (szerokość do wysokości) mocowanym na metalowym stojaku.

2. Wzór graficzny flagi stolikowej stanowi załącznik nr 4 do niniejszej uchwały.

§ 6. 1. Ustanawia się pieczęć Gminy Łądek-Zdrój.

2. Pieczęć Gminy jest okrągła, o średnicy 36 mm, z wewnętrznym okręgiem linią perełkową z godłem herbu Łądek-Zdroju w środku. W otoku napis majuskułowy: GMINA ŁĄDEK-ZDRÓJ, rozpoczęty separatorem na pozycji godziny 12, w formie krzyżyka kawalerskiego.

3. Wzór graficzny pieczęci Gminy Łądek-Zdrój stanowi załącznik nr 5 do niniejszej uchwały.

§ 7. 1. Ustanawia się pieczęć Rady Miejskiej Łądek-Zdroju.

2. Pieczęć Rady Miejskiej Łądek-Zdroju jest okrągła, o średnicy 36 mm, z wewnętrznym okręgiem linią perełkową z godłem herbu Łądek-Zdroju w środku. W otoku napis majuskułowy: RADA MIEJSKA ŁĄDKA-ZDROJU, rozpoczęty separatorem na pozycji godziny 12, w formie krzyżyka kawalerskiego.

3. Wzór graficzny pieczęci Rady Miejskiej Łądek-Zdroju stanowi załącznik nr 6 do niniejszej uchwały.

§ 8. 1. Ustanawia się pieczęć Burmistrza Łądek-Zdroju.

2. Pieczęć Burmistrza Łądek-Zdroju jest okrągła, o średnicy 36 mm, z wewnętrznym okręgiem linią perełkową z godłem herbu Łądek-Zdroju w środku. W otoku napis majuskułowy: BURMISTRZ ŁĄDKA-ZDROJU.

3. Wzór graficzny pieczęci Burmistrza Łądek-Zdroju stanowi załącznik nr 7 do niniejszej uchwały.

§ 9. 1. Ustanawia się łańcuch Burmistrza Łądka-Zdroju.

2. Łańcuch składa się z 19 ogniów w postaci stylizowanego kwiatu „róży kłodzkiej”. Trzy pierwsze ogniwa po obu stronach są symboliczne i zawierają kolejno w barwnych polach barwne godła wojewódzkie i powiatowe. Barwy powinny być zrealizowane emalią. U dołu umocowany jest herb Łądka-Zdroju na tle stylizowanego bijącego źródła. Powyżej herbu, przestrzeń między najwyższymi strugami źródła jest wypełniona białą emalią z czerwonym krzyżem św. Jerzego. Przestrzeń pomiędzy pozostałymi strugami źródła jest pusta. Herb Łądka-Zdroju w postaci kolorowej (zrealizowany w emalii). Elementy metalowe (ogniwa, bordiura) są wykonane z metalu w barwie złotej.

3. Wzór graficzny łańcucha Burmistrza Łądka-Zdroju stanowi załącznik nr 8 do niniejszej uchwały.

§ 10. 1. Ustanawia się łańcuch Przewodniczącego Rady Miejskiej Łądka-Zdroju.

2. Łańcuch składa się z 19 ogniów w postaci stylizowanego kwiatu „róży kłodzkiej”. Trzy pierwsze ogniwa po obu stronach są symboliczne i zawierają kolejno w barwnych polach barwne godła wojewódzkie i powiatowe. Barwy powinny być zrealizowane emalią. U dołu umocowany jest herb Łądka-Zdroju na tle stylizowanego bijącego źródła. Powyżej herbu, przestrzeń między najwyższymi strugami źródła jest wypełniona białą emalią z czerwonym krzyżem św. Jerzego. Przestrzeń pomiędzy pozostałymi strugami źródła jest pusta. Herb Łądka-Zdroju w postaci kolorowej (zrealizowany w emalii). Elementy metalowe (ogniwa, bordiura) są wykonane z metalu w barwie srebrnej.

3. Wzór graficzny łańcucha Przewodniczącego Rady Miejskiej Łądka-Zdroju stanowi załącznik nr 9 do niniejszej uchwały.

§ 11. 1. Ustanawia się sztandar Gminy Łądek-Zdrój

2. Sztandar Gminy Łądek-Zdrój to płat kwadratowy obszyty złotą frędzlą. Prawa strona płata jest czerwona, z godłem Polski ponad dwoma stylizowanymi kwiatami róży kłodzkiej z łodygami i liśćmi. Lewa strona płata jest biała, z czerwonym krzyżem Św. Jerzego na cały płat, z nałożonym na niego obramowanym złotem herbem gminy i półkolistymi napisami GMINA u góry i ŁĄDEK-ZDRÓJ u dołu złotą majuskułą. W rogach złoty motyw kwiatu róży kłodzkiej. Bo bokach od herbu gminy po małym herbie – z prawej województwa dolnośląskiego, z lewej powiatu kłodzkiego, każdy obramowany złotem. Płat sztandaru przymocowany do drzewca, w którego głowicy stylizowana złota woda tryskająca ze źródła. Płat sztandaru jest kwadratem o wymiarach 100x100 cm, obszytym frędzlą szerokości 5 cm. Elementy prawej strony płata: godło państwowe wysokości 78 cm, motyw ozdobny kwiatów z łodygami 22x84 cm, elementy lewej strony płata: herb Gminy wysokości 48 cm, szerokości 44 cm (łącznie z obramowaniem), róże kłodzkie 13x13 cm, litery majuskułowe wysokości 7,5 cm, szerokość ramion krzyża Św. Jerzego 11 cm, wysokości herbów Województwa i Powiatu – 20 cm (wraz z obramowaniem). Zwieńczenie drzewca szerokości 11,5 cm, wysokości 16 cm, osadzone na tulei o średnicy 4,5 cm, długości 10 cm, oba elementy wykonane z metalu w barwie złocistej, drzewce z drewna toczonego, średnicy 4 cm i długości 200 cm.

3. Wzór graficzny sztandaru Gminy Łądek-Zdrój stanowi załączniki nr 10 i 11 do niniejszej uchwały.

§ 12. Herb, flaga lub baner gminy umieszczone będą w sali obrad Rady Gminy, w pomieszczeniach Urzędu Gminy oraz innych budynkach gminnych. Herb, flaga i baner eksponowane będą z okazji publicznych uroczystości gminnych w miejscu ich odbywania oraz umieszczane w innych miejscach za zgodą Rady Gminy. Herb umieszczany będzie na ceremonialnych drukach urzędowych Przewodniczącego Rady Miejskiej Łądka-Zdroju oraz Burmistrza Łądka-Zdroju.

§ 13. Herb gminy może być używany na przedmiotach przeznaczonych do celów handlowych i reklamowych wyłącznie za zgodą Rady Miejskiej Łądka-Zdroju lub upoważnionych przez nią organów.

§ 14. 1. W przyszłości wyobrażenie herbu Gminy Łądek-Zdrój może być wprowadzone na inne pieczęcie instytucji samorządowych tylko w trybie odrębnej uchwały.

2. Regulamin użycia symboli Gminy Łądek-Zdrój stanowi załącznik nr 12 do niniejszej uchwały.

3. Uzasadnienie heraldyczno - historyczne wraz z załącznikami stanowią załącznik nr 13 do niniejszej uchwały.

§ 15. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Łądka-Zdroju.

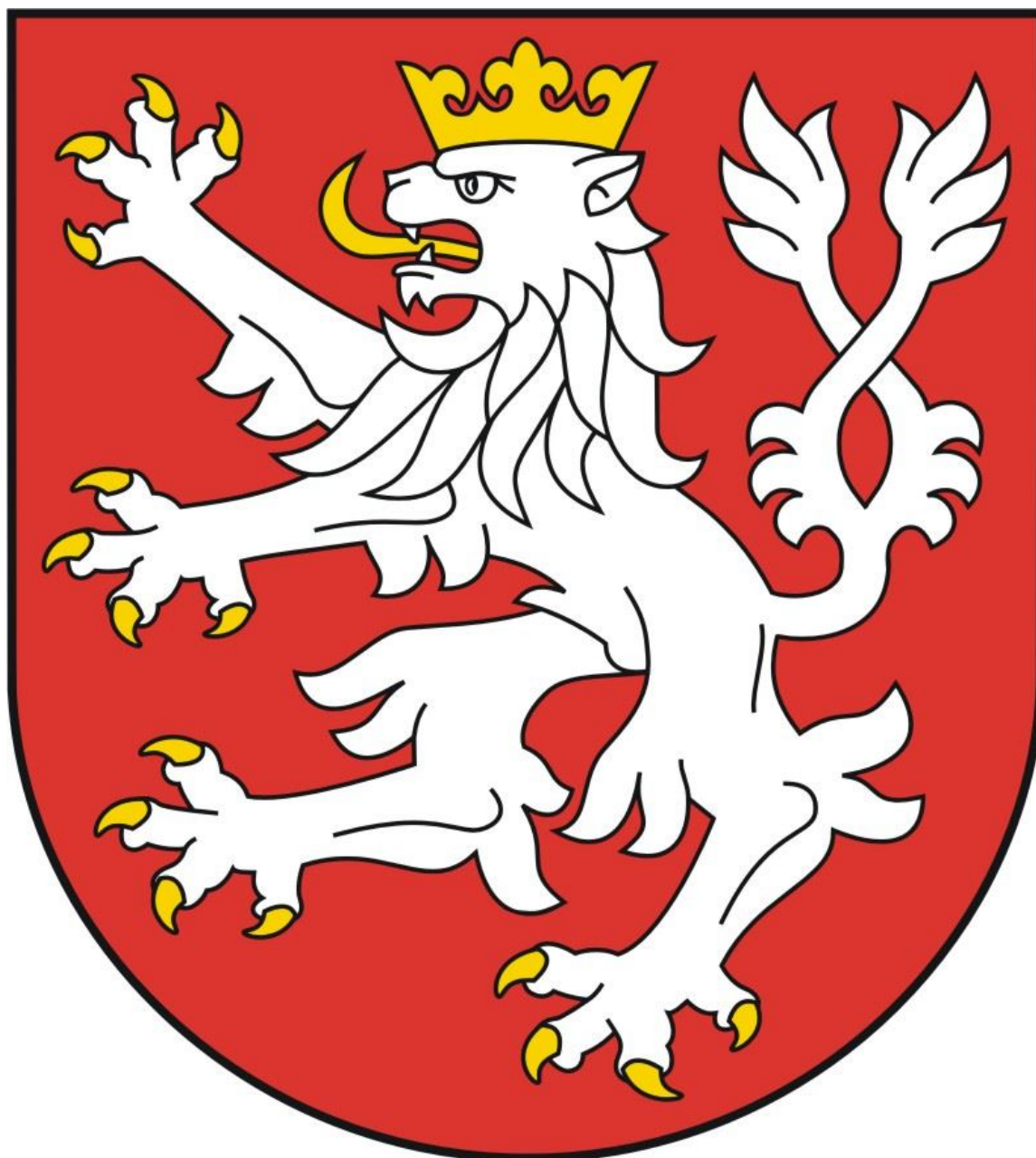
§ 16. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej Łądką-Zdroju

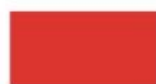
Leszek Pazdyk

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Łącka-Zdroju
z dnia 20 lipca 2015 r.

Kolorowy rysunek projektu herbu gminy Łądek-Zdrój

C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 100%, Y: 100%, K: 0%

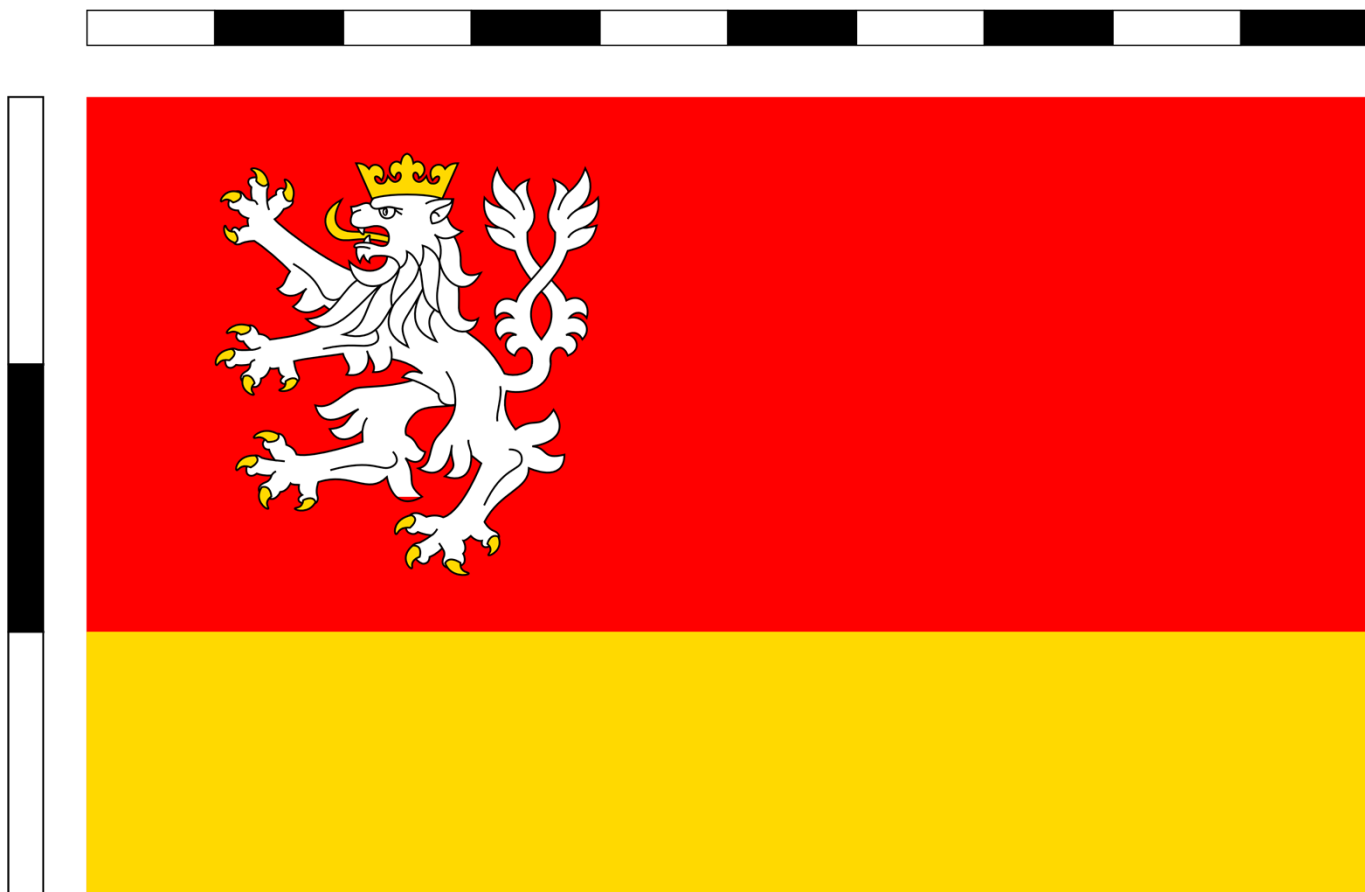
C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 100%

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Łądko-Zdroju
z dnia 20 lipca 2015 r.

Kolorowy rysunek projektu flagi gminy Łądek-Zdrój

C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 100%, Y: 100%, K: 0%

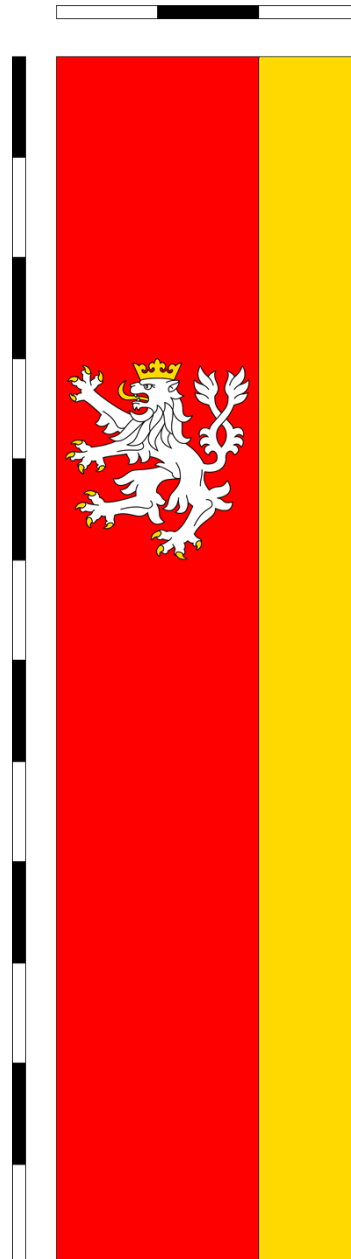
C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 100%

Załącznik Nr 3 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Łądko-Zdroju
z dnia 20 lipca 2015 r.

Kolorowy rysunek projektu banera gminy Łądek-Zdrój

C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 100%, Y: 100%, K: 0%

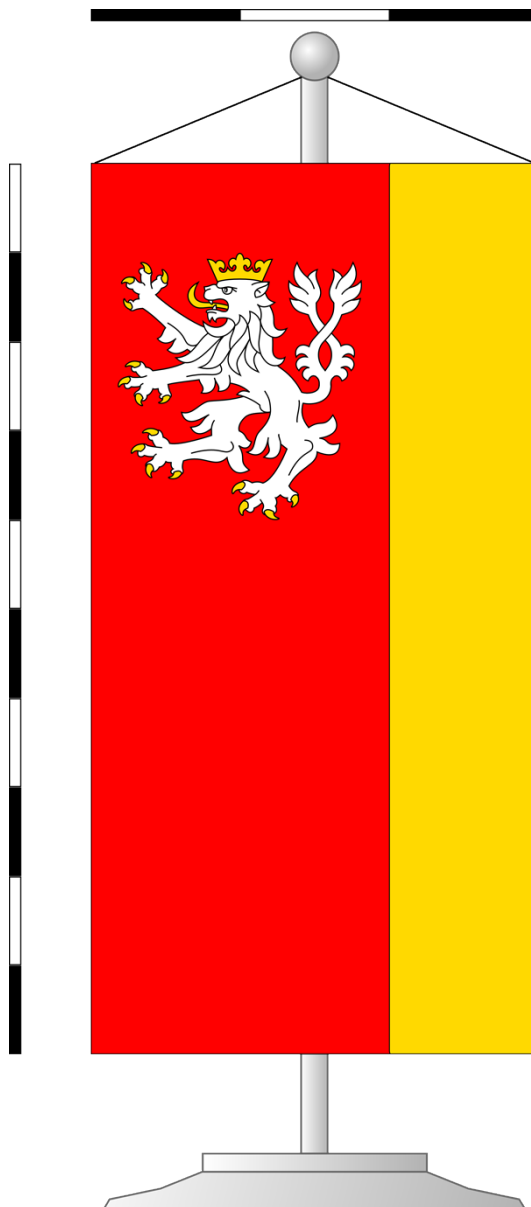
C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 100%

Załącznik Nr 4 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Łądko-Zdroju
z dnia 20 lipca 2015 r.

Rysunek projektu flagi stolikowej gminy Łądek-Zdrój

C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 100%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 100%

Załącznik Nr 5 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Łądko-Zdroju
z dnia 20 lipca 2015 r.

Rysunek projektu Pieczęci Ozdobnej Gminy Łądek-Zdrój

Ø 36 mm

1:1

Załącznik Nr 6 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Łódka-Zdroju
z dnia 20 lipca 2015 r.

Rysunek projektu Pieczęci Ozdobnej Rady Miejskiej Łódka-Zdroju

∅ 36 mm

1:1

Załącznik Nr 7 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Łódka-Zdroju
z dnia 20 lipca 2015 r.

Rysunek projektu Pieczęci Ozdobnej Burmistrza Łódka-Zdroju

Ø 36 mm

1:1

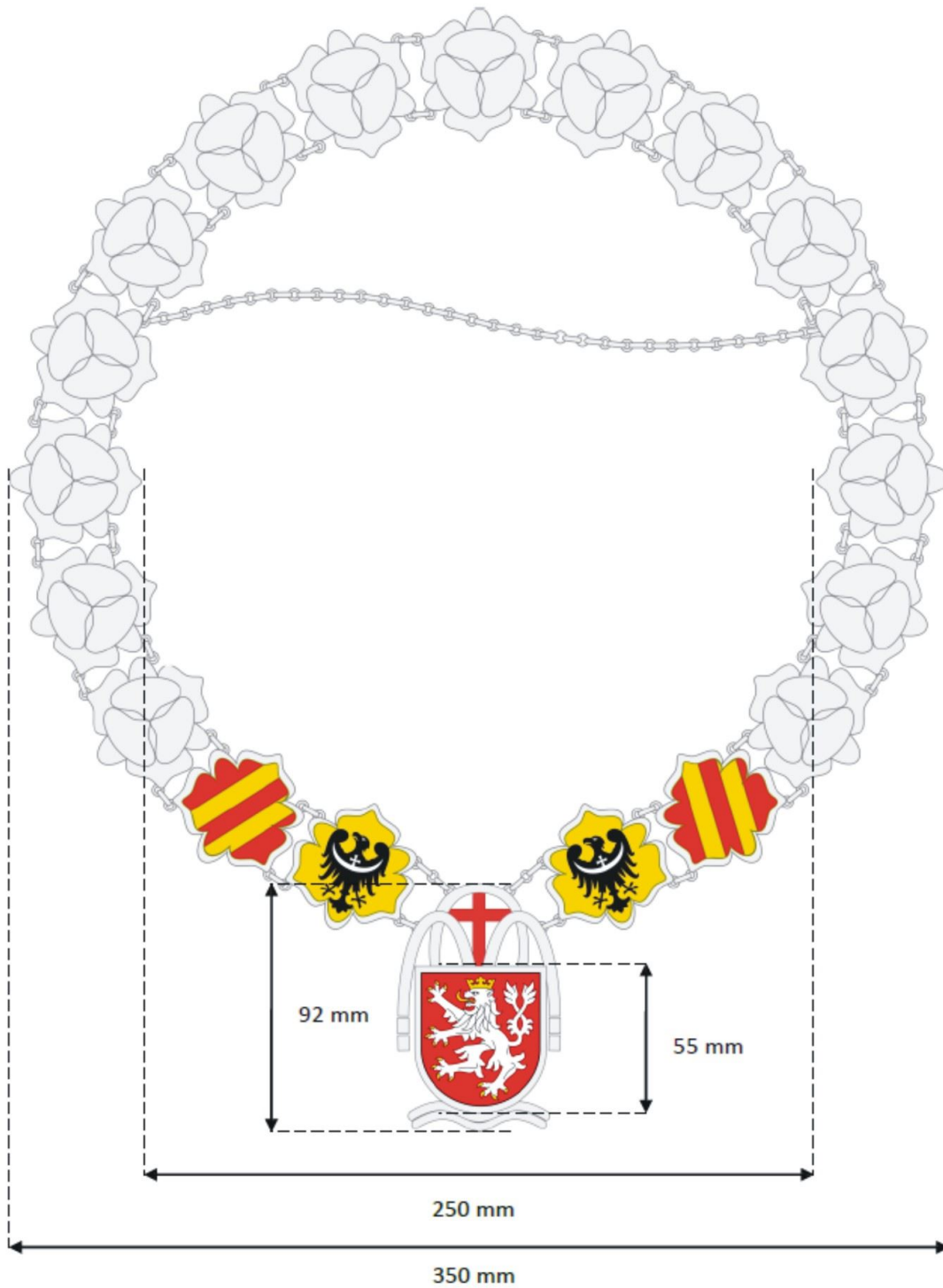
Załącznik Nr 8 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Łądko-Zdroju
z dnia 20 lipca 2015 r.

Rysunek projektu Łącucha Burmistrza Gminy Łądek-Zdrój

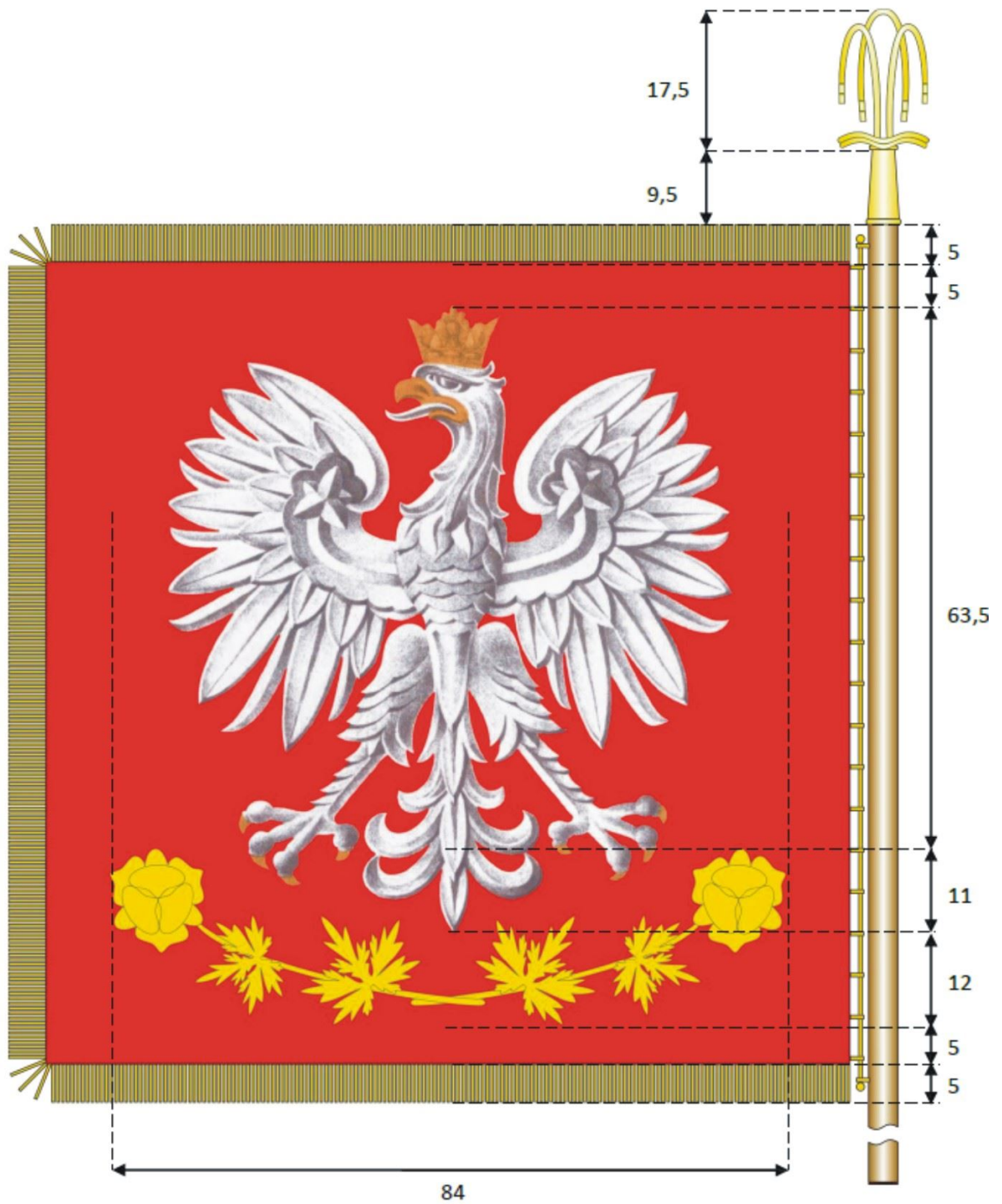
Załącznik Nr 9 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Łądko-Zdroju
z dnia 20 lipca 2015 r.

Rysunek projektu Łańcucha Przewodniczącego Rady Miejskiej Łądko-Zdroju

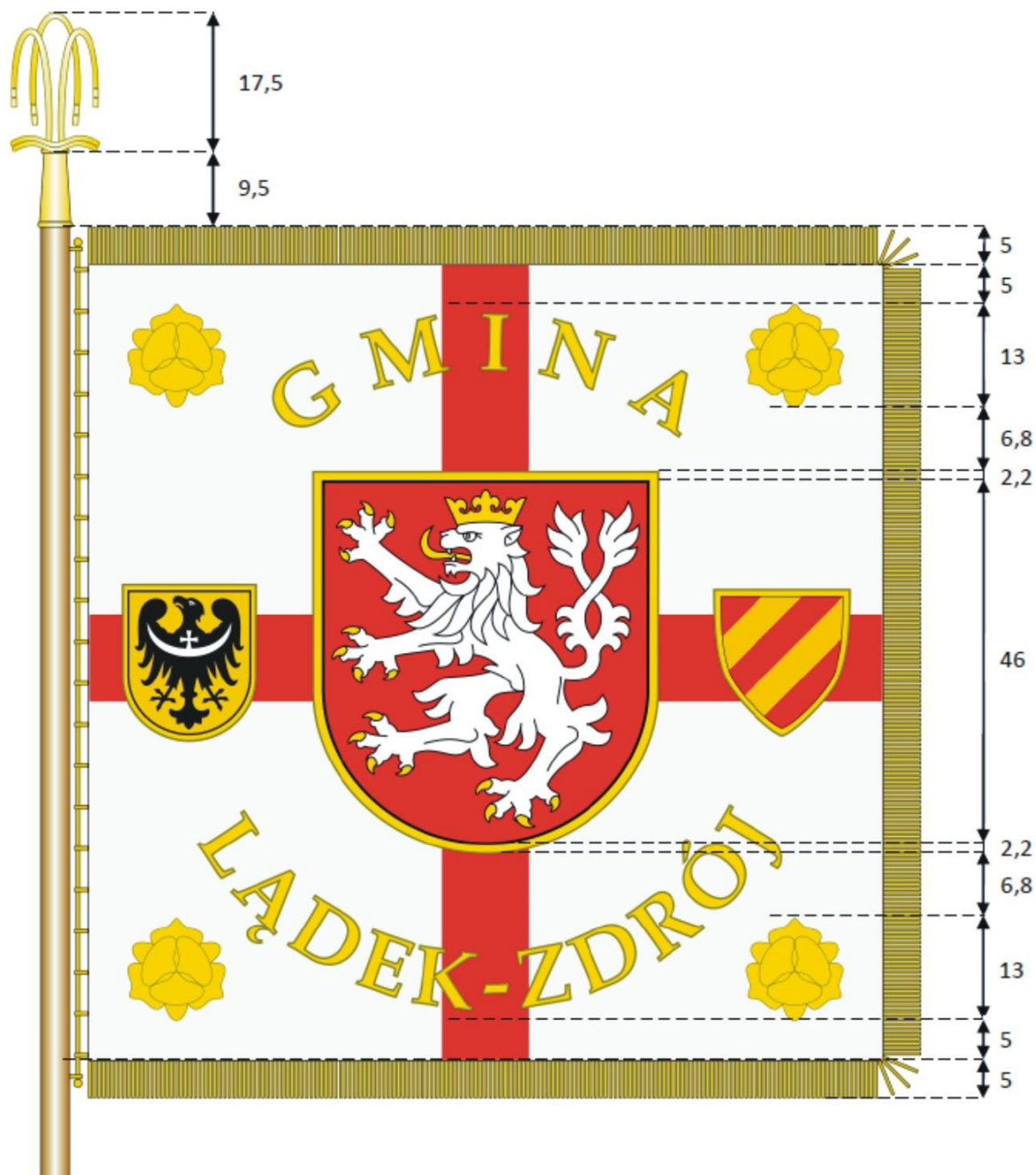
Załącznik Nr 10 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Łądek-Zdroju
z dnia 20 lipca 2015 r.

Rysunek projektu sztandaru gminy Łądek-Zdrój – strona prawa

Załącznik Nr 11 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Łądek-Zdroju
z dnia 20 lipca 2015 r.

Rysunek projektu sztandaru gminy Łądek-Zdrój – strona lewa

REGULAMIN ZASAD I UŻYWANIA SYMBOLI GMINY ORAZ INSYGNIÓW ORGANÓW GMINY ŁĄDEK-ZDRÓJ

Regulamin określa zasady i tryb używania symboli Gminy oraz insygniów organów Gminy.

§ 1. Symbole Gminy podlegają ochronie prawnej.

- 1) Herb Gminy i jej barwy: flaga, sztandar są najważniejszymi zewnętrznymi znakami symbolizującymi Gminę.
- 2) Prawo używania symboli Gminy przysługuje organom Gminy, jednostkom organizacyjnym Gminy oraz jednoosobowym spółkom Gminy.
- 3) Traktując używanie symboli Gminy jako jedną z form promocji Gminy, przyjmuje się jako zasadę bezpłatne wykorzystywanie ich wizerunku, przez podmioty nie wymienione w pkt 2, pod warunkiem uprzedniego uzyskania zgody Burmistrza Łądko-Zdroju (z wyłączeniem publikacji naukowych i popularnonaukowych).
- 4) Symbole Gminy powinny być otoczone należyłą czcią i szacunkiem. Winny być utrzymane w czystości i tak umieszczone, aby nie dotykały podłoża, podłogi lub nie były zamoczone w wodzie.

§ 2. Zasady używania herbu Gminy.

- 1) Herb Gminy umieszcza się w budynkach stanowiących siedzibę podmiotów, o których mowa w § 1 ust. 2 i 3.
- 2) Herb Gminy można używać poprzez umieszczanie go w pomieszczeniach urzędowych oraz w salach posiedzeń i innych pomieszczeniach należących do podmiotów, o których mowa w § 1 ust. 2 i 3, a także poprzez umieszczanie go na drukach, blankietach firmowych i korespondencyjnych, pojazdach oraz przedmiotach użytkowych.

§ 3. Zasady używania flagi Gminy.

- 1) Flagę Gminy obligatoryjnie podnosi się / wywiesza na budynkach siedzib lub przed budynkami stanowiącymi siedziby podmiotów, o których mowa w § 1 ust. 2 i 3 z okazji uroczystości i świąt państwowych, rocznic i innych wydarzeń lokalnych oraz w czasie obrad Rady.
- 2) Flaga Gminy zachowuje pierwszeństwo (poza flagą państwową) przed innymi flagami w czasie wszystkich wydarzeń o charakterze lokalnym odbywających się na terenie Gminy.
- 3) Flaga Gminy może być eksponowana w układzie pionowym (banner).
- 4) W dniach żałoby ogłoszonej przez organy państwowe lub samorządowe, flagi na masztach pionowych spuszcza się do połowy masztu, a flagi na masztach skośnych opatruje się kirem (czarną wstęgą).

§ 4. Zasady używania sztandaru Gminy.

- 1) Prawo używania sztandaru Gminy przysługuje Przewodniczącemu Rady Miejskiej i Burmistrzowi Łądko-Zdroju.
- 2) Sztandar wykonany jest wg wzoru ustanowionego przez Radę Miejską Łądko-Zdroju i przechowywany w gablocie umiejscowionej w Urzędzie Miasta i Gminy Łądek-Zdrój.
- 3) Sztandar Gminy do używania przytwierdzony jest do drzewca zakończonego główką w postaci złotej tulejki, na której znajduje się złoty grot w formie bijącego źródła. Nieodzownymi elementami sztandaru Gminy są szarfa oraz gwoździe.
- 4) W skład pocztu sztandarowego wchodzi wyznaczeni przez Burmistrza Łądko-Zdroju – Radni lub pracownicy.

§ 5. Zasady używania pieczęci urzędowej Gminy.

- 1) Pieczęć urzędowa Gminy służy do opatrywania szczególnie ważnych lub uroczystych dokumentów.
- 2) Sposób jej używania określają odrębne przepisy.

§ 6. Zasady używania łańcucha przewodniczących organów Gminy.

1) Prawo używania łańcucha przysługuje przewodniczącym organów Gminy:

Przewodniczącemu Rady Miejskiej Łądka-Zdroju i Burmistrzowi Łądka-Zdroju.

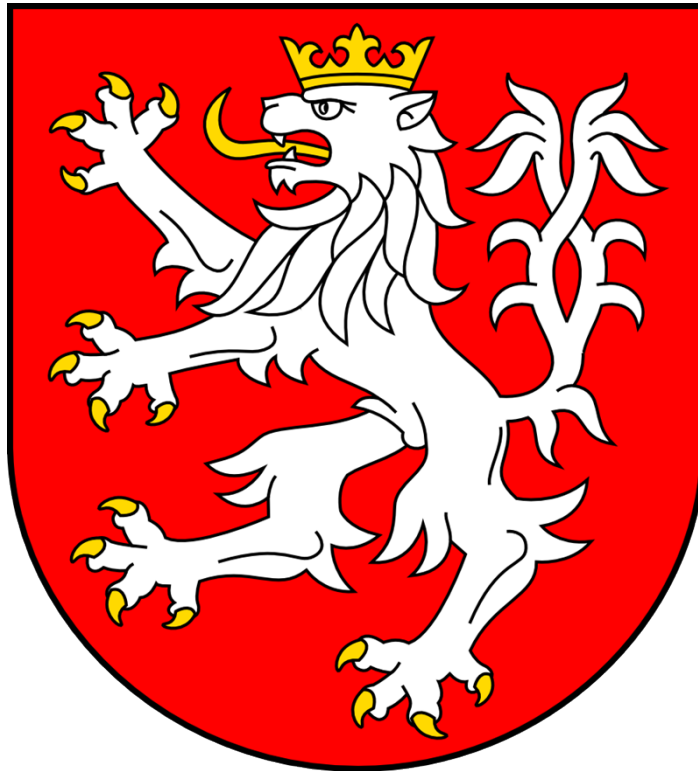
2. Przewodniczący organów Gminy noszą łańcuch podczas uroczystych wydarzeń i spotkań o charakterze lokalnym i państwowym.

§ 7. W sprawach nieuregulowanych niniejszym regulaminem, indywidualną decyzję co do konkretnych okoliczności i warunków użycia symboli Gminy i insygniów organów Gminy podejmuje Burmistrz Łądka-Zdroju.

Załącznik Nr 13 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Łódka-Zdroju
z dnia 20 lipca 2015 r.

**Uzasadnienie heraldyczno-historyczne
projektów symboli miasta i gminy Łódka-Zdrój**

Kamil Wójcikowski, Robert Fidura

Łódź – Laski Szlacheckie,

grudzień 2013

Wprowadzenie do heraldyki

Słowo herb pochodzi z czeskiego *erb*, co z kolei jest kalką niemieckiego *Erbe*, oznaczającego dziedzictwo. Już sama etymologia tego określenia wskazuje na sposób w jaki herby pojawiły się w naszym kręgu kulturowym. Te graficzne znaki związane były początkowo tylko z rodami rycerskimi, używane przez nie jako znaki rozpoznawcze na polu bitewnym. Pomysł powstał prawdopodobnie w dobie wypraw krzyżowych, kiedy zachodziła potrzeba odróżnienia od wroga obcego sobie rycerstwa, pochodzącego nierzadko z różnych krajów. Zbiór początkowo prostych figur szybko poszerzono, inspirując się m.in. zaobserwowanymi w czasie krucjat wzorami na orientalnych dziełach sztuki. Do Polski, herby dotarły w XIII wieku, prawdopodobnie z Niemiec i Czech przez Śląsk[#].

Herby miejskie pojawiły się w naszym kraju niemal równocześnie z rodowymi. Nowe formy samorządności nadawane miastom od XIII wieku wymagały wprowadzenia dla ich odpowiedniej symboliki, podkreślającej ową samorządność. Herby miejskie umieszczano głównie na pieczęciach[#].

Herby ziemskie, które są głównym obiektem naszego zainteresowania, symbolizować miały wszelkie terytoria, różniące się rozmiarami i rangą polityczną. Najstarsze herby ziemskie w Polsce pojawiły się jako herby księstw dzielnicowych w XIII wieku. Pierwsze znane przedstawienie pochodzi z co najmniej 1222 roku i zawiera konną postać księcia Kazimierza I opolsko-raciborskiego, trzymającego tarczę ze śląskim orłem. Użycie tego ptaka w różnych wariantach szybko stało się powszechne na ziemiach polskich. Dawne herby księstw niejednokrotnie przekształciły się w herby województw i niektóre ich elementy możemy podziwiać do dzisiaj[#].

Gminy są uprawnione do posiadania herbu dopiero od 1990 roku, zgodnie z ustawą z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, której odpowiedni punkt mówi, że w gestii gminy leży: *podejmowanie uchwał w sprawach: herbu gminy, nazw ulic i placów publicznych oraz wnoszenia pomników*[#]. Należy zauważyć, że ustawa z niewiadomych powodów omijała flagi. 29 grudnia 1998 r. zmodyfikowano ten zapis. Stosowny artykuł otrzymał nowe brzmienie: *Jednostki samorządu terytorialnego mogą ustanawiać, w drodze uchwały organu stanowiącego danej jednostki, własne herby, flagi, elementy oraz insygnia i inne symbole*. Wzory symboli, o których tu mowa, muszą być ustanawiane, co mocno zaakcentowała nowela do ustawy, w zgodzie z zasadami heraldyki, weksylogologii i z uwzględnieniem miejscowej tradycji historycznej. Symbole przyjęte przez lokalne władze ustawodawcze podlegają zaopiniowaniu, co też określiła poprawiona ustawa, przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej[#]. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji rozporządzeniem z dnia 20 stycznia 2000 r. powołał 13-to osobową Komisję Heraldyczną, czuwającą nad poprawnością projektowanych herbów. Wnioski wpływające do Komisji Heraldycznej powinny zawierać barwne projekty rysunkowe herbów i flag (po dwa egzemplarze), ich opis, uzasadnienie merytoryczne oraz tekst uchwały o przyjęciu projektów przez jednostki samorządowe[#]. Opinia Komisji Heraldycznej – zgodnie z prawem – powinna zostać sformułowana w ciągu trzech miesięcy od złożenia prośby.

Podstawowe zasady heraldyki

Heraldyka polska nigdy nie wypracowała jednolitego systemu heraldycznego, ani żadnego powszechnego zbioru zasad. Tworząc herby trzeba postępować zgodnie ze wskazówkami proponowanymi przez autorów współczesnych publikacji o charakterze heraldycznym, którzy zasady tworzyli w oparciu o niekompletne prace dawnych heraldyków polskich i opracowania zachodnie.

Podstawowymi elementami herbu są tarcza i godło. Kształty tarczy herbowej zmieniały się na przestrzeni lat. Pierwsze tarcze na ziemiach polskich, tak zwane gotyckie miały, zgodnie z ówczesną stylizacją, spód wycięty w łuk ostry. Wiek XV i Renesans przyniosły powrót do form Antyku, między innymi do łuków półkolistych i tak właśnie wycięte są spody ówczesnych tarcz – tak zwanych hiszpańskich. W zestawieniu tym pominiemy następną modę umieszczania herbów na wyszukanych tarczach o barokowo i rokokowo zdobionych kartuszach. Kolejnym typem tarczy, który nas interesuje jest XVIII i XIX wieczna tarcza francuska, upowszechniona w polskiej heraldyce przez twórców Albumu Heroldii Królestwa Polskiego, tworzących nowe herby na potrzeby miast, które dokumentacje swych herbów utraciły. Tarcza ta jest niemal prostokątna, z zaokrąglonymi dolnymi rogami i małym ostrzem pośrodku spodu[#].

Współcześnie zaleca się projektowanie herbów z wykorzystaniem tarczy hiszpańskiej, ze względu na jej prostotę, przejrzystość i względną pojemność, oraz nawiązanie do złotego wieku w historii Polski.

Godło, czyli figura kładziona na tarczy, to najistotniejszy element herbu. Zasadniczo każda figura, poddana odpowiedniej stylizacji, może stać się godłem herbowym. Oczywiście należy unikać takich absurdalnych i niekojarzących się z heraldyką figur jak pojazdy czy fabryki. Godło, lub godła powinny być umieszczone

centralnie i wypełniać tarczę herbową, ale nie dotykać do brzegów (wyjątkiem są tu np. przedstawienia wody, ziemi, lub murów obronnych). Nie zaleca się stosowania dodatkowych podziałów tarczy celem umieszczenia kilku godeł (poza wyjątkami), ale umieszczenie figur na jednym, wspólnym polu[#].

Ścisłym regułom podlegają też barwy w herbie. W Polsce wyróżnia się 7 tak zwanych tynktur heraldycznych: złoto, srebro, czerwień, błękit, zieleń, czerń. Czasami dodaje się do tego barwę cielistą, purpurową i brunatną. W powyższym wyliczeniu wyróżnia się dwa metale – złoto i srebro, zaś resztę określa się mianem barw. Oczywiście najszlachetniejsze są kolejno złoto i srebro. Czerwień, jako barwa życiodajnej krwi, również stoi wysoko w hierarchii kolorów. Łączenie barw i metali reguluje zasada alternacji heraldycznej, która zabrania sąsiedzowania dwóch barw i dwóch metali. Wyjątkiem jest barwa czarna i cielista, które mogą sąsiedzować ze wszystkim. Zasada alternacji ma na celu wyróżnienie godeł z tarczy, tak aby herb był czytelny nawet z dużej odległości. Obowiązuje ona również w przypadku flag^{##}.

Pokrótkie należy powiedzieć też o języku opisywania herbów, zwanym blazonowaniem. Podstawową jego własnością jest opisywanie herbu od strony rycerza trzymającego tarczę, w związku z tym strony w opisie są odwrotne niż te, wynikające z rysunku. Kolejne zasady blazonowania, zaproponowane przez Alfreda Znamierowskiego, opisywanie nakazują rozpocząć od podania barwy pola, następnie zaś – figur. Barwy figur podajemy po określeniu ich nazwy i położenia. Istnieją położenia niektórych godeł, uznawane za standardowe i wówczas ich nie określamy. Na przykład dla miecza jest to położenie ostrzem w dół. W przypadku położenia odwrotnego do naturalnego, używa się określenia „na opak”. Miecz ostrzem w górę będzie zatem położony na opak. Istnieje 9 głównych stref, które określają położenie figur w herbie. Są to kolejno – prawy górny róg, środek głowicy, lewy górny róg, na prawo od środka, środek tarczy (położenie standardowe), na lewo od środka, na prawo od ostrza, ostrze (podstawa), na lewo od ostrza. Nazwy tych miejsc nie są ustalone i dopuszcza się inne określenia, jeśli tylko opisują one położenie precyzyjnie[#].

Charakterystyka miasta i gminy Łądek-Zdrój

Rys. : Położenie gminy Łądek-Zdrój na mapie Polski i województwa dolnośląskiego

Rys. : Położenie gminy Łądek-Zdrój na mapie powiatu kłodzkiego

Gmina Łądek-Zdrój to gmina miejsko-wiejska w powiecie kłodzkim województwa dolnośląskiego. Stanowi ważny ośrodek uzdrowiskowy, związany z obecnością wód mineralnych w Łądku-Zdroju, oraz bliskością Sudetów. Na terenie gminy funkcjonuje ponadto kamieniołom oraz podmioty zajmujące się przetwórstwem drewna. W skład gminy, oprócz miasta Łądek-Zdrój wchodzi jeszcze wsie Trzebieszowice, Radochów, Konradów, Kąty Bystrzyckie, Stójków, Skrzynka, Karpno, Lutynia, Wrzosówka, Wojtówka, Orłowiec. Na powierzchni 117,4 km² mieszka tutaj ponad 8,5 tysiąca ludzi. Samo miasto Łądek-Zdrój to ośrodek uzdrowiskowy i turystyczny wyraźnie podzielony na stare miasto i dzielnice zdrojowe. Stare miasto, z licznymi barokowymi zabytkami, rozciąga się wzdłuż Białej Łądeckiej, na jej lewym brzegu. Centrum starego miasta stanowi prostokątny rynek z ratuszem i kamienicami podcieniowymi. Dzielnica zdrojowa leży ok. 1 km na wschód od starego miasta, w górę Białej Łądeckiej. Znajdują się tu domy wczasowe, szpitale, sanatoria, zakłady przyrodolecznicze, pijalnia wód. Część budynków jest zabytkowa. Ozdobę dzielnicy stanowią liczne parki. Podstawą działania uzdrowiska są źródła mineralne z wodami leczniczymi termalnymi o temperaturze 36-44 stopni, siarczkowymi, fluorkowymi i rzadkimi w Polsce radoczynnymi. Z miasta wybiegają szlaki turystyczne prowadzące w pobliskie góry. W Łądku-Zdroju nie funkcjonuje przemysł. Na powierzchni 20,32 km² mieszka tutaj około 6 091 ludzi[#].

Zabytki gminy

Zabytki zachowane na terenie gminy to głównie zabudowania starego miasta i uzdrowiska w Łądku-Zdroju. Rynek starego miasta to głównie budowle barokowe. Poza Łądkiem-Zdrojem także zachowało się kilka interesujących obiektów. Należą do nich m.in.[#] :

- Ruiny zamku Glaubiczów z XIV-XV wieku w Karpnie,
- Kościół filialny p.w. św. Katarzyny, z XVI, XVIII wieku w Kątach Bystrzyckich,
- Kościół p.w. św. Krzyża, XVII, XIX w. w Konradowie,
- Dwór z XVIII wieku w Konradowie,
- Średniowieczne założenie miejskie Łądku-Zdroju,
- Kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP, 1688-92 w Łądku-Zdroju,

- Kościół cmentarny p.w. św. Rocha, 2 poł. XVII wieku w Łądku-Zdroju,
- Zabudowania rynku i uzdrowiska w Łądku-Zdroju,
- Kościół filialny p.w. Św. Sebastiana z XVII/XVIII wieku w Orłowcu,
- Zespół dworski z XVIII wieku w Orłowcu,
- Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja z XVII wieku w Radochowie,
- Zespół dworski z XVI-XIX wieku w Radochowie,
- Kościół filialny p.w. św. Bartłomieja z XVIII wieku w Skrzynce,
- Zespół kościelny z pocz. XIX wieku w Trzebieszowicach,
- Zespół dworski i folwarczny z XVII, XIX-XX wieku w Trzebieszowicach.

Fot. : Ruiny zamku Karpień#

Fot. : Rynek w Łądku-Zdroju#

Rys historyczny miasta i gminy Łądek-Zdrój

Łądek-Zdrój uzyskał prawa miejskie w 1282 roku z nadania księcia wrocławskiego Henryka IV Probusa. Po raz pierwszy jako miasto wymieniony w 1325 roku, jako *Landecke* („*Kąt kraju*”), następnie w 1336 jako *Landeck*. Początkowo, okręg łądecki wchodził w skład dóbr tzw. państwa karpińskiego, czyli domeny z ośrodkiem na zamku w Karpieniu. Prawa miejskie zostały odnowione w 1392 przez króla Wacława IV Luksemburskiego. Wiek XV nie był pomyślny dla miasta. W latach 1428-31 nastąpił najazd husycki, który przyniósł wiele zniszczeń. W roku 1467 szalała zaraza, mór i głód, zaś w 1470 nastąpiła katastrofalna powódź. Ponadto, w połowie XV wieku nastąpił upadek państwa karpińskiego, zamek po oblężeniu został częściowo zburzony, zaś jego resztki stały się siedzibą łupiących okolicę zbójców. Od 1458 roku całe hrabstwo kłodzkie należało do Podiebradowiczów. Już pod koniec XV wieku miasto było znane jako uzdrowisko, stąd uważane jest za najstarsze polskie uzdrowisko. W 1498 Jerzy książę ziębičko-oleśnicki sprowadził specjalistę, Konrada z Bergu w celu zbadania właściwości wód mineralnych. Wtedy też na źródle „Jerzy” został wzniesiony zakład przyrodolecznicy. Podobno urządzenia kąpielowe były tutaj już w 1241, kiedy to zostały zniszczone przez oddziały mongolskie wracające z bitwy pod Legnicą. Za rządów Podiebradowiczów uzdrowisko zaczęło przeżywać rozkwit, zahamowany na początku XVI wieku. W 1521 uzdrowisko spustoszyła epidemia dżumy. Nierozzerwalnie związany z Ziemią Kłodzką, Łądek trafił razem z nią w 1526 w ręce Habsburgów.

Druga połowa XVI wieku to okres ponownego rozwoju uzdrowiska. W 1577 rozbudowano zdroj. Na krótko okres prosperity przerwał wybuch zarazy w 1582. Pod koniec XVI w. ruch kuracjuszy był tak duży, że ważnym przedsięwzięciem w dziejach uzdrowiska było wprowadzenie oficjalnych przepisów kąpielowych opartych na badaniach naukowych Konrada z Bergu, regulujących od tej pory życie zdroju, a nawet pobliskiego miasteczka. Ten pionierski regulamin kąpielowy wydany przez Radę Miejską 18 maja 1601 r. składał się z 14 zaleceń dla kuracjuszy, gospodarza uzdrowiska i obsługi.

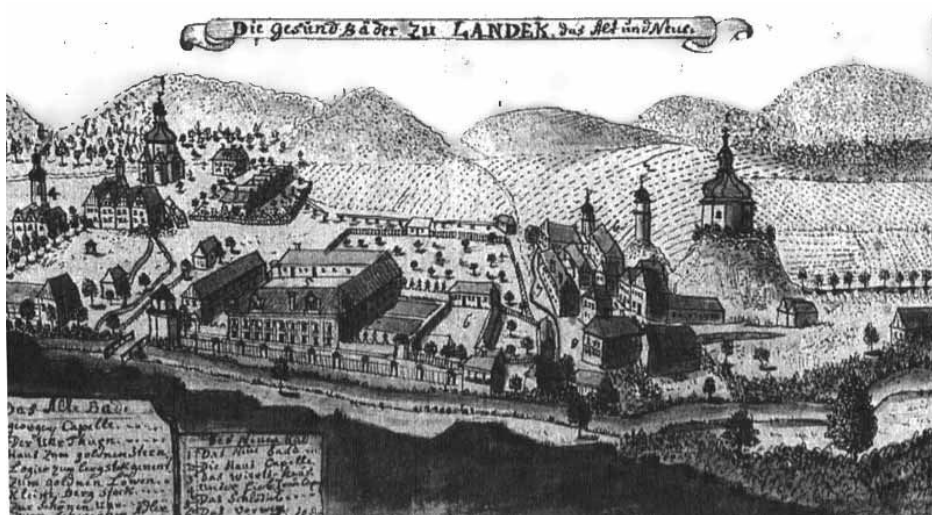
W początkach XVII wieku uzdrowisko stało się znane u śląskiej i austriackiej arystokracji. Rozwój Łądku-Zdroju zahamowały wojny religijne oraz wojna trzydziestoletnia. W latach 1621-22, 32-34 oraz 39-47 miasto splądrowano i grabiono, nakładano także kontrybucje.

Fot. : Okolice Łądka-Zdroju na mapie z 1720#

Zdroje łądeckie ponownie dotknęła stagnacja w wyniku trzech wojen śląskich w połowie XVIII wieku. W roku 1742 Łądek-Zdrój znalazł się w granicach Prus. W okresie trzeciej wojny śląskiej, 1756-63, w mieście kurowano żołnierzy obu stron.

W XVIII-XIX wieku, Łądek był już znanym na świecie uzdrowiskiem. Wśród jego gości znaleźli się m.in. król Prus Fryderyk Wilhelm II, car Rosji Aleksander I, Johann Wolfgang von Goethe, przyszły prezydent USA, John Quincy Adams, Iwan Turgieniew.

Fot. : Widok zdroju w 1 połowie XVIII wieku#

W XIX wieku Łądek-Zdrój odniósł korzyści z działalności księżnej Marianny Orańskiej, która w swoich pobliskich włościach (tzw. klucz stroński), wprowadzała liczne udogodnienia. Łądek zawdzięcza księżnej drogę z Ziębic przez Kamieniec, Łądek, Bolesławów do Starego Mesta pod Sneznikiem. Już w tym okresie, uzdrowisko było odwiedzane przez Polaków, którzy spotykali się w tzw. Domu Radziwiłłów, zwanym Hotel de Pologne. Duże zasługi dla rozwoju uzdrowiska miał Polak, dr Aleksander Ostrowicz, który był ordynatorem w latach 1876-1903. W roku 1897 otwarto połączenie kolejowe z Kłodzka (zlikwidowane w 2004), co miało kapitalne znaczenie dla rozwoju uzdrowiska.

Fot. : Spotkanie Fryderyka Wilhelma III z Aleksandrem I w 1813[#]

Wydarzenie to zapoczątkowało kolejny okres prosperity miasta, trwający aż do II wojny światowej, zakłócony nieznacznie I wojną. O rozwoju uzdrowiska w tym okresie świadczą liczby kuracjuszy, w 1912 r. na kuracji przebywało 15.203 osoby, w 1913 było 14.233 osoby. W czasie I wojny światowej (1914-18) zdroje lądeckie nie były tak licznie odwiedzane przez kuracjuszy jak w latach poprzednich, zdroje były miejscem leczenia żołnierzy niemieckich poszkodowanych na froncie. Działania wojenne ominęły Śląsk i oszczędziły ziemię kłodzką, Lądek nie odniósł żadnych zniszczeń. W połowie lat 20, Lądek rozkwitł ponownie.

Fot. : Panorama Łądka-Zdroju w 1920 roku[#]

W 1925 zbudowano utwardzoną drogę łączącą zdroj z miastem. W czasach nazistowskiego terroru zmieniono nazwy szeregu ulic, zakładów zdrojowych i pensjonatów, zaś Żydom odebrano ich własność. W czasie II wojny światowej miasto nie zostało dotknięte zniszczeniami. 9 maja 1945 zostało zajęte przez oddział zwiadowców Armii Czerwonej. Do roku 1945, oficjalną urzędową nazwą miasta było Bad Landeck in Schlesien. Osadnicy polscy zaczęli napływać od sierpnia 1945. Przez około rok współzysztowali z mieszkańcami niemieckimi, wysiedlonymi w kwietniu i wrześniu 1946 do Niemiec. W latach 1945-53, 1956-91 działało tutaj Sanatorium Armii Radzieckiej.

Do 1975 Lądek-Zdrój znajdował się w województwie wrocławskim, następnie w latach 1975-1998 w wałbrzyskim i od 1999 w powiecie kłodzkim, województwie dolnośląskim^{##}.

Tradycje heraldyczne gminy Lądek-Zdrój

Zarys historii herbu Łądka-Zdroju

Według znakomitego polskiego heraldyka, Mariana Haisiga, herbem Łądka-Zdroju jest w polu czerwonym lew srebrny wspięty, ukoronowany, z rozdwojonym ogonem. Herb ten istnieje przynajmniej od początku XVI wieku (ok. 1500), a według innych źródeł od początku XV wieku (ok. 1400). Znamy go z kilku pieczęci miejskich, z których najstarsza, prawdopodobnie z XVI wieku, używana była jeszcze w XVII wieku. Pieczęć o średnicy 37 mm, legenda otokowa gotycką majuskułą głosiła S · CIVIUM DE LANDEK. Tutaj lew nie był jeszcze ukoronowany, korona pojawiła się na przedstawieniach późniejszych#.

Rys. : Najstarsza znana pieczęć miejska Łądka-Zdroju, odrys

Druga zachowana pieczęć miejska Łądka-Zdroju pojawia się na aktach miejskich z 2 poł. XVI wieku. Pieczęć z wspiętym lwem w polu pieczętnym, miała 23 mm średnicy, zaś na otoku legendę S · CIVITATIS LANDECK (Wg Huppa S · C · LANDECK). W XVII wieku pojawiła się pieczęć wzorowana na poprzedniej, o większej średnicy (28 mm), z legendą u góry głoszącą S · C · LANDECK. Z pierwszej połowy XVIII wieku znane są odciski kolejnej pieczęci, o średnicy 40 mm. W polu znajduje się owalna tarcza z lwem czeskim. Na otoku legenda SIGILLUM CIVITATIS LANDECENSIS. Występowała w tym okresie także mniejsza pieczęć, o średnicy 28 mm, z tym samym godłem i legendą. Być może wzór tych pieczęci pochodzi z wieków wcześniejszych#.

Rys. : Pieczęć Łądka-Zdroju z połowy XVIII wieku, odrys

Następna pieczęć, z roku 1871, także zawierała herb z ukoronowanym lwem na bardziej skomplikowanej tarczy. Legenda otokowa głosiła, tym razem w języku niemieckim: DER MAGISTRAT zu LANDECK im SCHL(ESIEN). Odciski tej pieczęci zachowały się m.in. na banknotach zastępczych Łądka-Zdroju (tzw. *notgeldach*).

Rys. : Pieczęć Lądeka-Zdroju z 1871 roku, notgeld

Wzór herbu konsekwentnie powtarzano w XIX-wiecznych niemieckich herbarzach, na banknotach zastępczych z początku XX wieku oraz jako elementy zdobnictwa architektonicznego. Pewne zamieszanie w kwestii lądeckiego herbu wprowadził tekst niemieckiego heraldyka Hugo Saurmy, który w swoim herbarzu z 1870 roku opisał jako pieczęć miejską pieczęć sądu w Lądku-Zdroju. Na pieczęci tej widniał dwupolowy herb z kłódkimi belkami w polu górnym oraz inicjałem L w polu dolnym. Saurma znalazł także pieczęcie miejskie z lwem, ale stwierdził, że to właśnie te pieczęcie są wynikiem błędu[#].

Rys. : Herb Lądeka-Zdroju według Saurmy, wersja z lwem[#]

Rys. : Herb Lądeka-Zdroju według Saurmy, wersja z belkami kłódkimi, zdaniem autora – poprawna

Rys. : Pieczęć sądu w Lądku-Zdroju, zinterpretowana przez Saurmę jako pieczęć miejska[#]

Znany niemiecki heraldyk Otto Hupp również w swoim herbarzu prezentował czeskiego lwa jako godło herbowe Lądeka-Zdroju. Jest to bodaj pierwsze barwne przedstawienie tego herbu w literaturze tematu[#].

Rys. : Herb Lądeka-Zdroju według Huppa

W roku 1905 zaprojektowano dla Lądeka-Zdroju nowy herb, czteropolowy, w którym w polu pierwszym miało znajdować się pół czeskiego lwa, w polu drugim złote belki na ciemnozielonym tle, w trzecim srebrna rzeka na ciemnozielonym tle, w czwartym, godło herbowe Glaubitzów. Projekt tego herbu nie wszedł w życie[#].

Powojenni polscy heraldycy we wszystkich swoich publikacjach, także stali na stanowisku, że herbem miasta powinna być tarcza z czeskim lwem. Takie rekonstrukcje znalazły się w pracach Gumowskiego, Haisiga oraz Plewako i Wanaga.

Rys. : Herb Lądeka-Zdroju według Mariana Gumowskiego[#]

Rys. : Herb Lądeka-Zdroju według Mariana Haisiga[#]

Rys. : Herb Lądeka-Zdroju według Plewako i Wanaga[#]

Niestety wbrew stanowisku środowisk naukowych związanych z heraldyką, na początku lat 90 władze Lądeka-Zdroju przyjęły herb wzorowany na pieczęci sądowej. Od tego czasu ten błędny herb pojawia się w publikacjach dotyczących Lądeka-Zdroju, oraz leksykonach, takich jak *Leksykon miast polskich*.

Niewykluczone, że głównym motywem przyjęcia takiego herbu była chęć odróżnienia od herbu Kłodzka, oraz usunięcie obcych symboli narodowych.

Rys. : Herb Łądko-Zdroju w Leksykonie miast polskich[#]

Rys. : Współcześnie obowiązujący herb Łądko-Zdroju[#]

W roku 2005, władze Łądko-Zdroju próbowały ustanowić flagę. Przesłana do zaopiniowania w Komisji Heraldycznej, została jednak odrzucona, ponieważ wywiedziono ją z niewłaściwego herbu. Komisja Heraldyczna zaleciła opracowanie herbu od nowa, w oparciu o pieczęcie z lwem czeskim[#].

Od roku 2011 rozpoczęły się starania o przywrócenie historycznego herbu Łądko-Zdroju. W sprawie opracowania dokumentacji dla projektu herbu kontaktowano się m.in. z dr Jerzym Michtą z Kielc. W roku 2013 władze gminy Łądek-Zdrój ogłosiły konkurs na projekt herbu i innych symboli, który wygrali autorzy tych słów[#].

Rys. : Herb proponowany w 2011 przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Łądeckiej[#]

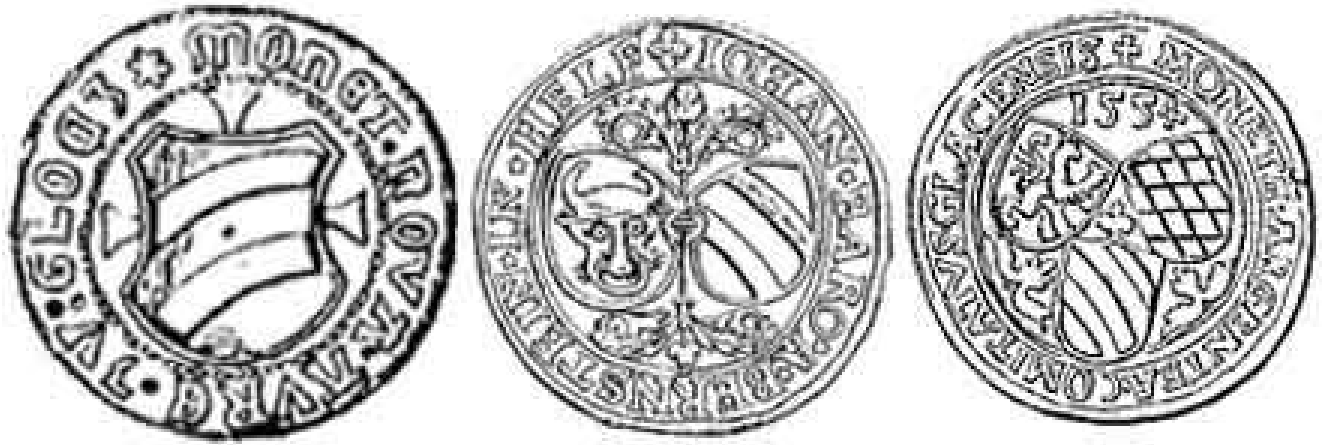
Heraldyka miejscowych właścicieli ziemskich

W zapisach historycznych brakuje informacji na temat dawnych właścicieli miasta Łądek-Zdrój. Pewne jest, że w XIV-XV wieku, cały okręg z miastem wchodził w skład tzw. *Państwa karpieńskiego*, czyli pseudo-państewka feudalnego, będącego domeną rodziny von Glaubos (Glaubiczów). Rodzina ta posiadała w okolicy rozległe dobra od 1315 roku, zaś zamek Karpień nabyła od króla czeskiego w 1341. Właściciel Zamku posiadał sąd ziemski w Łądku, prawo pieczęci oraz 13 wsi. Rodzina Glaubiczów posiadała zamek tylko przez kilka lat, ale jej wpływy musiały być znaczne, skoro od jej herbu (o czym niżej) nazwano zamek i państewko feudalne. Ponadto, jak wspomniano wcześniej, w 1903 próbowano ustanowić dla Łądko-Zdroju herb nawiązujący m.in. do Glaubosów. Po Glaubiczach na zamku gospodarzyło jeszcze kilku właścicieli, w tym królowie Czech. Zamek został zburzony po oblężeniu w połowie XV wieku, zaś jego resztki, w których gnieździli się rozbójnicy, zburzono na początku^{TM} XVI wieku. Po upadku zamku Karpień dobra łądeckie prawdopodobnie przejął rząd najpierw czeski, potem austriacki i pruski. Rodzina Glaubos posługiwała się herbem, znanym dzisiaj w polskiej heraldyce jako Glaubicz.

Rysunek : Herb Glaubicz rodziny von Glaubos[#]

Miejscowa heraldyka ziemska

W tradycje heraldyczne gminy wpisuje się naturalnie miejscowa heraldyka ziemska. Łądek-Zdrój leży na terenie historycznego hrabstwa kłodzkiego. Ziemie te należały w średniowieczu przeważnie do korony czeskiej, chociaż niektórzy śląscy Piastowie władali nią na zasadzie dożywotniego lenna. Formalnie hrabstwo powołał król czeski Jerzy z Podiebradów w 1459 roku. Herb tej jednostki przedstawiano na dwa sposoby. Przedstawiał on w polu czerwonym dwa skosy lewe linią prostą bądź półkolistą (pierwotnie). Powód przejścia od linii prostych do zaokrąglonych nie jest jasny, ale ewolucja taka zdarzała się także w przypadku niektórych miejscowych herbów rodowych[#].

Rysunek : Herby hrabstwa kłodzkiego na monetach z lat 1500-1554[#]

Rysunek : Herb księstwa ziębicko-oleśnickiego z monety z 1623, widać już częściowe wyprostowanie skosów[#]

Rysunek : Herb hrabstwa kłodzkiego w późniejszej stylizacji[#]

Od 1742 roku teren Hrabstwa należał do nowego właściciela – Królestwa Prus. Pruska administracja utworzyła w 1816 roku powiat kłodzki (*Landkreis Glatz*), z którego następnie wydzielono (1818) powiat bystrzycki (*Landkreis Habelschwerdt*). Powiat ten przez kilkanaście ostatnich lat swego istnienia używał herbu zaprojektowanego przez O. Huppa, który przedstawiał na tarczy dzielonej w słup w polu prawym, czerwonym, dwa skosy lewe złote, w polu lewym, czerwonym, lwa srebrnego, ukoronowanego, wspiętego. Herb ten łączył herby Hrabstwa Kłodzkiego i Bystrzycy Kłodzkiej[#].

Rysunek : Herb powiatu bystrzyckiego w 1939[#]

Po II wojnie światowej, heraldyka ziemska poszła w zapomnienie. Dopiero po reformie administracyjnej nowe województwa i powiaty zaczęły masowo przyjmować herby. Województwo dolnośląskie przyjęło za herb tradycyjny herb Księstwa Śląskiego, tzn. w polu złotym orła czarnego z przepaską srebrną[#]. Powiat kłodzki przyjął herb wzorowany na historycznym herbie Hrabstwa (w wersji z prostymi skosami)[#].

Rysunek : Herb województwa dolnośląskiego z 2009 roku[#]

Rysunek : Herb powiatu kłodzkiego z 2000 roku[#]

Możliwości utworzenia herbu gminy

Wobec zdania heraldyków polskich, nie ma wątpliwości, że herbem miasta winien być czeski lew symbolizujący obowiązującą władzę zwierzchnią w dobie organizowania samorządu miejskiego w Łądku-Zdroju. W tej sytuacji muszą ustąpić możliwe do wykorzystania inne nawiązania historyczne, np. do herbu Glaubicz albo do herbu Hrabstwa Kłodzkiego. Elementy te można wprowadzić na inne insygnia Łądku-Zdroju.

Tworząc nowe opracowanie herbu Łądka-Zdroju postanowiliśmy wzorować się na pieczęciach miejskich jedynie co do treści merytorycznej. Oznacza to, że proponowany przez nas herb przedstawia czeskiego lwa, we własnej stylizacji autorskiej. Wynika to w głównej mierze z faktu, że najstarsze pieczęcie zawierały wizerunek godła na tarczach innych niż zalecana obecnie tarcza hiszpańska. Dlatego też układ ciała lwa, zwłaszcza zaś jego wzniesionej prawej tylnej łapy, musiał być inny w naszym opracowaniu.

Kwestia nadania herbowi właściwych barw, często spotykana przy tworzeniu herbów nowych, tutaj nie istnieje. Historyczny herb Łądka-Zdroju ma już przypisane właściwe sobie barwy – są to barwy herbowe Czech tj. srebrny lew w koronie złotej na czerwonym polu. Ustalenia wymaga jeszcze barwa szczegółów – pazurów i języka. Aby nie mnożyć barw ponad potrzebę proponujemy dla tych elementów również barwę złotą.

Herb miasta i gminy Łądek-Zdrój

Powyższe rozumowanie skłania nas do przedstawienia następującego projektu herbu miasta i gminy Łądek-Zdrój: *W polu czerwonym lew srebrny, o rozdwojonym ogonie, wspięty, z uzbrojeniem i językiem złotymi, w takiejż koronie.* Herb proponowany dla miasta i gminy Łądek-Zdrój odnosi się do najstarszych pieczęci miejskich i symbolizuje władzę zwierzchnią nad miastem w dobie organizowania samorządu miejskiego.

Oprócz oczywistego odniesienia do herbu Czech, użyte w herbie barwy i ich kombinacje mają pewną ogólniejszą symbolikę heraldyczną. Barwy użyte w herbie symbolizują m.in.: srebro – czystość, prawdę, niewinność, czerwień – chwałę, odwagę, waleczność, ogień. Niezależnie od tego, znaczenie mają też konfiguracje barw: srebrna z czerwoną symbolizuje odwagę, zaś złota z czerwoną – wolność, stałość i niezależność.[#] Dopuszcza się, na potrzeby poligrafii i grafiki komputerowej, wyrażanie tynktury srebrnej przez kolor biały, złotej przez kolor żółty.

Flaga miasta i gminy Łądek-Zdrój

Według niepotwierdzonych informacji przekazywanych przez L. Siarkiewicza, w roku 1903 zaprojektowano dla miasta flagę wywiedzioną z projektu nowego, czteropolowego herbu Łądka-Zdroju. Flaga miała składać się z pasów kolejno białego, żółtego, czerwonego i zielonego, bądź w wersji uproszczonej – czerwonego i białego[#]. Byłby to więc schemat spójny z przyjętym w XIX wieku zwyczajem, wedle którego projektowano dla miast pruskich flagi składające się z pasów w barwach herbu. Idealne z punktu widzenia zachowania ciągłości tradycji historycznej byłoby przywrócenie dzisiaj tej dwubarwnej flagi. Niestety, flaga musi być unikalna, a dzisiaj istnieje wiele flag o takim wzorze. Dlatego aby łądecka flaga była unikalna, proponujemy zwężenie dolnego pasa do 1/3 wysokości flagi, nadanie mu barwy żółtej (uzyskamy w ten sposób płąt w barwach Hrabstwa Kłodzkiego) oraz umieszczenie na pasie górnym przy drzewcu godła herbu Łądka-Zdroju. Proporcje flagi wynoszą 5:8 (wysokość do długości).

Baner miasta i gminy Łądek-Zdrój

Baner jest odwzorowaniem flagi na płacie pionowym. Stanowi on prostokątny płat tkaniny o proporcjach wysokości do szerokości 4:1.

Flaga stolikowa

Flaga stolikowa jest pionowym odwzorowaniem flagi o proporcji 1:2 (szerokość do wysokości), mocowanym na metalowym stojaku.

Pieczęcie miasta i gminy Łądek-Zdrój

Pieczęć Gminy jest kołem o średnicy 36 mm z wewnętrznym okręgiem linią perełkową z herbem w środku. Użycie całego herbu zamiast godła jest historycznie uwarunkowane – na dawnych pieczęciach w polu centralnym znajdowało się godło na tarczy. Pieczęć występuje w trzech wariantach: pieczęć ogólna, pieczęć burmistrza i pieczęć rady miasta. Legenda brzmi odpowiednio: + *GMINA ŁĄDEK-ZDRÓJ*, + *BURMISTRZ ŁĄDKA-ZDROJU*, + *RADA MIEJSKA ŁĄDKA-ZDROJU*, gdzie separator +, znajdujący się na pozycji godziny 12, ma postać krzyżyka spotykanego często w pieczęciach miast doby staropolskiej.

Łańcuchy Burmistrza i Przewodniczącego Rady Miasta w Łądku-Zdroju

Łańcuchy składają się z 19 ogniw w postaci stylizowanego kwiatu „róży kłodzkiej”. Trzy pierwsze ogniwa po obu stronach są symboliczne i zawierają kolejno w barwnych polach barwne godła: wojewódzkie, powiatowe, krzyż Św. Jerzego i karp. U dołu umocowany jest herb Łądka-Zdroju na tle stylizowanego bijącego źródła. Herb w postaci kolorowej (zrealizowany w emalii). Elementy metalowe (ogniwa, bordiura) są mosiężne, połączone dla burmistrza i posrebrzane dla przewodniczącego Rady. Ogniwa nawiązują do przynależności

administracyjnej miasta, do patrona Łądka-Zdroju, Św. Jerzego, oraz do rodziny Glaubiczów z Karpienia – pierwszych historycznych właścicieli Łądka. Róża kłodzka, czyli pełnik europejski, jest charakterystyczną dla regionu rośliną, obecną w symbolice na obszarze Kotliny Kłodzkiej przynajmniej od XIX wieku.

Odznaka Honorowa Gminy Łądek-Zdrój

Odznaka Honorowa Gminy Łądek-Zdrój ma postać krzyża Św. Jerzego, złotego, z ramionami wypełnionymi emalią czerwoną. Na krzyż nałożony barwny herb miasta i gminy, na tle stylizowanej złotej fontanny. Rozmiar odznaki ustalono na 36x36 mm, wykonanie elementów metalowych z połączanego mosiądzu, elementy barwne zrealizowane emalią. Krzyż podwieszany na złotym pierścieniu, który przymocowany do trapezoidalnej wstążki czerwonej z dwoma krokwiemi odwróconymi żółtymi. Wstążka wyszywana, z barwionego rypsu. Odznaczenie mocuje się za wstążkę, w klapie marynarki w przypadku mężczyzn oraz po lewej stronie, nad sercem, w przypadku kobiet.

Sztandar gminy Łądek-Zdrój

Sztandar Gminy Łądek-Zdrój to płat kwadratowy obszty złotą frędzlą. Prawa strona płata jest czerwona, z godłem Polski ponad dwoma stylizowanymi kwiatami róży kłodzkiej z łodygami. Lewa strona płata jest biała, z czerwonym krzyżem Św. Jerzego na cały płat, z nałożonym na niego herbem gminy i półkolistymi napisami GMINA u góry i ŁĄDEK-ZDRÓJ u dołu złotą majuskułą. W rogach herb Glaubicz właścicieli państwa karpieńskiego. Po bokach od herbu gminy po małym herbie – z prawej województwa śląskiego, z lewej powiatu kłodzkiego. Płat sztandaru przymocowany do drzewca, w którego głowicy stylizowana złota woda tryskająca ze źródła.

Kwestie techniczne

Specyfikacja barw CMYK:

Złoty – C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

Srebrny – C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

Czerwony – C: 0%, M: 100%, Y: 100%, K: 0%

Czarny – C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 100%

Załączniki

1. Kolorowy rysunek projektu herbu miasta i gminy Łądek-Zdrój,
2. Kolorowy rysunek projektu flagi miasta i gminy Łądek-Zdrój,
3. Kolorowy rysunek projektu baneru miasta i gminy Łądek-Zdrój,
4. Rysunek projektu Pieczęci Ozdobnej Gminy Łądek-Zdrój,
5. Rysunek projektu Pieczęci Ozdobnej Rady Miasta w Łądku-Zdroju,
6. Rysunek projektu Pieczęci Ozdobnej Burmistrza Łądku-Zdroju,
7. Rysunek projektu Łańcucha Burmistrza Miasta i Gminy Łądek-Zdrój,
8. Rysunek projektu Łańcucha Przewodniczącego Rady Miasta w Łądek-Zdrój,
9. Rysunek projektu Odznaki Honorowej Zasłużonego dla Gminy Łądek-Zdrój,
10. Projekt sztandaru miasta i gminy Łądek-Zdrój – strona prawa,
11. Projekt sztandaru miasta i gminy Łądek-Zdrój – strona lewa,

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. 2013 r. poz. 594 ze zm.) do kompetencji Rady Miejskiej Łądka-Zdroju należy podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia projektów herbu, flagi, baneru, flagi stolikowej, pieczęci, łańcuchów i sztandaru Gminy Łądek-Zdrój. Szczegółowe uzasadnienie heraldyczno - historyczne zawiera załącznik nr 13 niniejszej uchwały.

Z uwagi na powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest konieczne i zasadne.

Burmistrz Łądka-Zdroju

Roman Kaczmarczyk